

tyckes utgjordt midtstenen i en nu i det närmaste förstörd skeppssättning. Runstenen är afslagen uppifrån och ned, såsom det synes, för länge sedan. Det afslagna finnes icke på stället.»

Stenen är numera försvunnen; den har förgäves eftersökts vid flera tillfällen 1941 och 1945.

Inskrift (enligt Dybeck):

biarn · auk · runa · pau · litu · risa · st ... brupur ... ns
 5 10 15 20 25 30

Biorn ok Runa pau letu reisa stein ... broður ...

»Björn och Runa de läto resa stenen ... broder ...»

Om namnet *Runa* se U 687.

Ornamentiken tillhör en jämförelsevis ålderdomlig typ; ormhuvudet är sett uppifrån och har runda glosögon.

746. Hårby, Husby-Sjutolfts sn.

Pl. 74, 75.

Litteratur: B 604, L 670, D 1: 55. J. Bureus, Fa 6 s. 5 n:r 199, s. 87 n:r 199 (Bureus' egen uppteckning), s. 103 n:r 47 (Aschaneus), Fa 5 n:r 201, Fa 1 s. 49, Fa 13 s. 361, Fa 20 s. 14; Ransakningarna 1667—84; J. Hadorph, Resejournal (i Peringskiölds Monumenta 3); J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 13; P. Elvius, De Fierdhundria (auctor J. Arenius) Upsaliae 1717 (feltryck 1617), s. 96 och 97; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 435; R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA), Runstenar i Uppland, hvilka tarfva en snar omvårdnad (1864, ATA); UFT h. 1 (1871), s. 43; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 84.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 3 och B 604); Dybeck, D 1: 55; v. Friesen, foto (UUB).

Stenen står vid den s.k. Seglabacke, 1 km. NÖ om Husby-Sjutolfts kyrka, 400 m. SV om Hårby, 3 m. NV om landsvägen Ekolsund—Hjälsta kyrka. En något västligare plats är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Enligt Bureus' anteckning i Fa 6 står stenen »Widh Hårby i Husby S.» Aschaneus i Fa 6: »J Trewddhärede i Hårby i Husby siutolft.» — Ransakningarna: »J Hårby Giärdet på Wäster sijdan om Byen, finnes een stoor breedh Runsteen een Mans högh, ligger lijtet på sudh medh Runeskrift wthhuggin, betydelsen weet ingen.» — Hadorph antecknar i sin resejournal fem runstenar från socknen: »en på Hårsta sudra gärde». — I runinskriftsförteckningen i Peringskiölds *Monumenta* 1 anges stenens plats vara »Hårby gärde moot kyrkian»; på träsnittet i *Monumenta* 4 finnes bläckanteckningen »Hårby gärde. i trögdz h:» (B 604: »Hårby gärde»; L 670: »Hårby gärde»). — I reseberättelsen för år 1860 skriver Dybeck: »Runstenen å Hårby (icke Hårby som Göransson och Liljegren skrifva) återfanns efter en hel dags letande.» I *Sveriges runurkunder* omtalar Dybeck, att han fann stenen »efter anvisning af 80-årige Anders Andersson i Hårby — den ende å orten, som hade reda på honom —, vid den föga befarna gärdesväg, som från byn sträcker sig sydvestligt mot kyrkan. Han är mycket lutande och träffades alldeles öfverhöljd af ett stenröse (odlingsrör).» I sin förteckning (1864) över runstenar, som »tarfva en snar omvårdnad», skriver Dybeck, att stenen står »mycket lutande i en åker». — I UFT (1871) meddelas, att stenen är »upprest vid vägen mellan Husby-Sjutolfts och Hjälsta kyrkor». Runstenen har sålunda efter Dybecks besök flyttats åt öster, fram till stora vägen.

Grå grovkornig granit. Höjd 1,60 m., bredd 1,50 m. Ristningsytan har på flera ställen flagrat, varvid smärre partier av ristningen ha gått förlorade. I stort sett är ristningen tydlig. Skadan upptill t. v. fanns redan på 1600-talet. Här torde ett djurornament ha fördärvats.

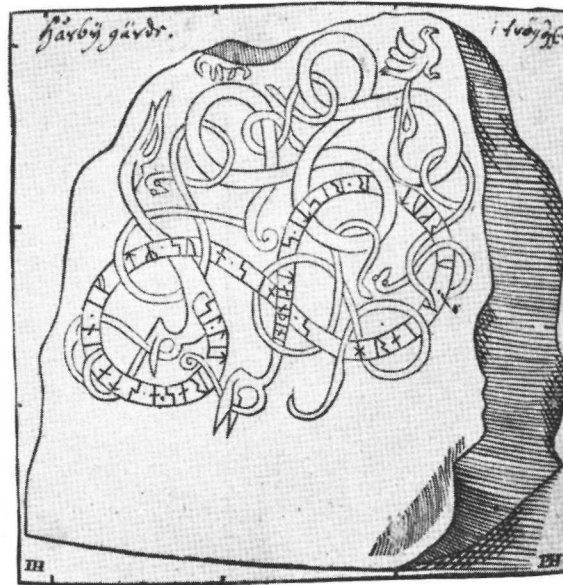

Fig. 179. U 746. Hårby, Husby-Sjutolfts sn. Efter B 604.

Inskrift:

· uikisl · lit · rasa · stain · eftir · sun sin · sihraif × purkuṭr · risti · stain · pina
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Vigisl let reisa stæin æftir sun sinn Sigræif. Þorgautr risti stæin þenna.

»Vigisl lät resa stenen efter sin son Sigræv. Torgöt ristade denna sten.»

Till läsningen: Inskriften börjar med sk. 1 **u** har förlorat huvudstavens övre hälft genom flagring. 3 **k** och 8 **i** äro ej stungna. Ingen runa finnes mellan 11 **a** och 12 **s**. Sk efter 13 **a** är ett kort lodrätt streck. I 19 **e** är pricken grund och placerad i högra kanten av hst; r. är därför något osäker. Sk saknas efter 25 **n**. Efter 35 **f** har sk formen av ett kryss, vilket sannolikt beror på att ristaren har velat markera den nya satsens början. 39 **k** är ej stunget. Efter 52 **n** finnes en liten fördjupning, som sannolikt är huggen. Efter 56 **a** finnas, på andra sidan av den korsande lilla slingan, grunda fördjupningar, som icke förefalla att vara huggna. — Bureus (Fa 6): Sk är uteglömt före 1 **u**; mellan 21 **t** och 22 **a** insättes ett **i**; sk insättes efter 25 **n**. Före 43 **r** har insatts ett **h**. — Aschaneus (Fa 6): Sk har förbisetts före 1 **u**; mellan 11 **a** och 12 **s** insättes ett **i**; 19 **i**; sk efter 25 **n**; sk efter 35 **f** har formen av en punkt; sk efter 56 **a**. — Fa 5: **uikisl · lit · raisa · stain · eftir · sun · sin · sihraif · purkuṭr · hristi · stain · pina ·**. — Hadorph och Helgonius: Runorna 1—4 ha förbisetts. Sk saknas efter 9 **t**; 19 **i**; sk efter 25 **n**; 30 **i**, sk efter 35 **f**, runan 36 **p** samt sk efter 52 **n** ha förbisetts; 56 **i**. — Dybeck: Sk har förbisetts efter 9 **t**; 19 **i**; sk efter 25 **n**.

Om namnet *Vigisl* se U 35 och om *Sigræifr* se Sö 293 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 108.

Ristarens namn *Þorgautr* är i runinskrifterna tämligen vanligt, se Sö 336. E. Brate anser, att den ristare, som namnger sig på U 308, är identisk med den Torgöt, som har signerat U 746, se *Svenska runristare*, s. 84. På grund av vissa påfallande olikheter mellan de båda ristarna bör framhållas, att det torde ha funnits två ristare med namnet Torgöt. Jfr också U 694.

Formuleringen × **purkuṭr · risti · stain · pina** är anmärkningsvärd men förekommer även eljest; se t. ex. U 744 och U 756. Brate (a. a.) översätter orden: »Torgöt reste (ristade?) denna sten.» Det är emellertid uppenbart, att **risti** här måste uppfattas som pret. av verbet *rista*.